

Forslag til oppdatering av RETNINGSLINJER FOR UTØVELSE AV SYSTEMANSVARET

Høringsdokument september 2020

- **Retningslinjer for forskrift om systemansvaret §§ 12 og 13**

Forord

Dette dokumentet inneholder systemansvarliges forslag til oppdateringer av deler av retningslinjene for utøvelsen av systemansvaret. Oppdateringene som foreslås i dette dokumentet gjelder deler av retningslinjer for fos § 12 første og syvende ledd og § 13 første ledd.

Det er det konkrete forslaget til endringer i retningslinjer som nå er til høring. De allerede godkjente retningslinjene er ikke på høring. Det anses at endringene som foreslås er små, og ikke vil medføre store konsekvenser for konsesjonærene. Forslaget sendes derfor på 3 ukers høring.

Vi ber om at kommentarer til forslaget om nye retningslinjer for ovennevnte paragrafer sendes systemansvarlig innen 25.9.2020.

Høringssvar sendes til firmapost@statnett.no, og merkes med referanse 19/01229.

Merk at høringsinnspillene vil bli offentliggjort på Statnetts hjemmesider. Høringsinnspillet bør derfor være på en form som muliggjør slik publisering.

Innhold

Forord	2
1. Oppdatering av retningslinjer	4
1.1. Retningslinjer for fos § 12 første og syvende ledd	4
1.1.1. Bakgrunn og begrunnelse for endringer i retningslinjer for fos § 12 første og syvende ledd	4
1.1.2. Forslag til oppdaterte retningslinjer for fos § 12 første og syvende ledd.....	5
1.2. Retningslinjer for fos § 13 første ledd.....	7
1.2.1. Bakgrunn og begrunnelse for endringer i retningslinjer for fos § 13 første ledd	7
1.2.2. Forslag til oppdaterte retningslinjer for fos § 13 første ledd	8

1. Oppdatering av retningslinjer

I retningslinjene systemansvarlig sendte på høring 1.11.2019 og til godkjenning hos RME 19.05.2020 (dato for oversendelse for §§ 12 og 13) er det avdekket noen feil. Systemansvarlig oppdaterer nå retningslinjene slik at disse er i tråd med faktisk praksis. Endringene gjelder for § 12 første og syvende ledd og for § 13 første ledd.

Endringene er omtalt i påfølgende delkapitler. Innledningsvis gis bakgrunn og begrunnelse for oppdateringene av retningslinjene til den aktuelle bestemmelsen som systemansvarlig sender på høring, samt forslag til konkrete oppdateringer av retningslinjer til de aktuelle enkeltbestemmelsene. Forskriftstekst vil også fremgå innledningsvis under hvert delkapittel. Endringene fra opprinnelig godkjent versjon av retningslinjene er markert med farger for sporbarhet.

De enkelte delkapitlene med bakgrunn og begrunnelse vil ikke inngå som en direkte del av de endelige retningslinjene, men vil være tilgjengelig for senere oppslag fra dette høringsdokumentet. I teksten under vil det fremgå hva som er oppdateringene av innhold i selve retningslinjene.

1.1. Retningslinjer for for § 12 første og syvende ledd

Forskriftstekst:

Første ledd:

Konsesjonær skal utarbeide og skriftlig rapportere til systemansvarlig plan for effektiv gjenoppretting av normal drift av egne anlegg, ved driftsforstyrrelser i regional- og transmisjonsnett og tilknyttede produksjonseenheter. Systemansvarlig fastsetter innhold, format og frister for rapporteringen etter denne paragrafen.

Syvende ledd:

Systemansvarlig skal sørge for systemer og rutiner som sikrer en effektiv rapportering i henhold til første ledd.

1.1.1. Bakgrunn og begrunnelse for endringer i retningslinjer for for § 12 første og syvende ledd

I retningslinjene til for § 12 første og syvende ledd forespeiler retningslinjene at både faste og midlertidige gjenopprettingsplaner skal rapporteres i Fosweb fra og med 1.7.2020. Dette stemmer for faste gjenopprettingsplaner, men ikke for midlertidige gjenopprettingsplaner ifm. driftsstanser iht. for § 17. For de midlertidige gjenopprettingsplanene videreføres eksisterende praksis. Systemansvarlig vil etablere funksjonalitet for fremtidig innrapportering av midlertidige gjenopprettingsplaner i Fosweb i nær fremtid. Når en løsning er på plass for rapportering av midlertidige gjenopprettingsplaner i Fosweb vil systemansvarlig komme med ny oppdatering av retningslinjene.

Videre har systemansvarlig i retningslinjene til for § 12 første ledd omtalt at fristen for første gangs innrapportering av gjenopprettingsplaner i Fosweb er 1.1.2021. Dette var basert på at løsningen ville være klar for bruk fra 1.7.2020. Det har i etterkant vist seg at et mindre utvalg konsesjonærer ikke vil kunne starte innrapportering fra 1.7.2020, grunnet behov for en utvidelse i den tekniske løsningen. Systemansvarlig utsetter derfor innrapporteringsfrist for de konsesjonærene dette gjelder, slik at fristen også for disse blir 6 måneder etter at teknisk løsning er tilgjengelig for bruk. De konsesjonærene dette gjelder vil få informasjon om dette fra systemansvarlig.

Det anses ikke at disse oppdateringene vil ha noen betydelige administrative eller økonomiske konsekvenser for konsesjonærene.

1.1.2. Forslag til oppdaterte retningslinjer for fos § 12 første og syvende ledd

Første ledd

Hvem skal utarbeide og innrapportere gjenopprettingsplaner:

Anleggskonsesjonærer for anlegg i eller tilknyttet regional- og transmisjonsnett samt alle områdekonsesjonærer skal melde inn gjenopprettingsplan til systemansvarlig. Følgende unntak gjelder:

- Kraftprodusenter (med anleggskonsesjon) som ikke har sluttbrukere tilknyttet sine nettanlegg.

Innrapportering av gjenopprettingsplaner:

Systemansvarlig skiller på gjenopprettingsplaner mht.:

- Faste gjenopprettingsplaner for intakt nett. Dette er gjenopprettingsplaner iht. fos § 12 første ledd.
- Midlertidige gjenopprettingsplaner for driftsstanser. Dette er gjenopprettingsplaner som følger av driftsstanser iht. fos § 17.

Faste gjenopprettingsplaner (fos § 12 første ledd):

Fosweb skal benyttes for innrapportering av gjenopprettingsplaner.

Midlertidige gjenopprettingsplaner (fos § 17):

~~Fosweb skal benyttes for innrapportering av midlertidige gjenopprettingsplaner.~~ Eksisterende innrapporteringsløsning (epost) benyttes for midlertidige gjenopprettingsplaner.

Mer informasjon om hvilke driftsstanser som krever gjenopprettingsplan finnes i retningslinjer for § 17.

Innhold og format for gjenopprettingsplaner:

Faste gjenopprettingsplaner (fos § 12 første ledd):

Konsesjonærer skal benytte format angitt i Fosweb for innrapportering av gjenopprettingsplaner.

En gjenopprettingsplan skal beskrive hvordan gjenoppretting av forsyning til konsesjonær sine sluttbrukere er planlagt utført for følgende 2 scenario av hendelser som berører konsesjonæren sine hovedinnmatinger i transmisjonsnett, regionalnett og/eller distribusjonsnett:

- Scenario 1: Nettkollaps i transmisjonsnett, regionalnett og distribusjonsnett. Nettkollapsen kan være forårsaket av hendelser som effektbrist i transmisjonsnettet, ekstremvær, annet, som medfører mørklegging av en større geografisk region, inklusiv konsesjonær sine nettanlegg. Konsekvensen av en nettkollaps for en konsesjonær er at forsyning fra tilgrensende konsesjonærer ikke er mulig. Konsesjonær sin gjenoppretting av forsyning til sine sluttbrukere for dette scenarioet vil typisk forutsette etablering av asynkron-nettdrift ("øydriфт"), bruk av reserve-aggregat, UPS, annet.
- Scenario 2: Enkeltvis utfall av hovedinnmatinger til konsesjonær i transmisjonsnett, regionalnett og/eller distribusjonsnett, og hvor den aktuelle hovedinnmatingen forblir utilgjengelig. Utfallsrommet av konsekvenser for sluttbrukere kan for disse utfallene variere fra ingen konsekvens for sluttbrukere (typisk masket drift i nettet), avbrudd for sluttbrukere men forsyning kan gjenopprettes ved hjelp av omkoblinger i nettet, avbrudd for sluttbrukere hvor forsyning ikke kan gjenopprettes ved tiltak i nettet.

Scenarioene som er beskrevet over er i samsvar med formatet som skal benyttes av konsesjonærer for innrapportering av faste gjenopprettingsplaner i Fosweb.

Følgende informasjon skal fremgå av gjenopprettingsplanen (iht. format i Fosweb):

- Tiltak som iverksettes av konsesjonæren, og ev. tilgrensende konsesjonærer, for å gjenopprette forsyning til berørte sluttbrukere når hovedinnmatingspunktet er utilgjengelig.
- Tidslinje for tiltakene som iverksettes.
- Hvilke deler av forsyningen som prioriteres ved gjenoppretting.
- Andel av samlet forsyning som kan få gjenopprettet forsyning når hovedinnmatning til konsesjonær er utilgjengelig. Forventet avbruddstid for den andelen av samlet forsyning som får gjenopprettet forsyning.
- Dersom separatnett (øydriфт) forutsettes benyttet for å gjenopprette forsyning, må det spesifiseres hvilke kraftverk som benyttes for "svart start" (evne til oppstart på spenningsløst nett) og hvilke øvrige konsesjonærer som er involvert.

En gjenopprettingsplan som forutsetter at andre konsesjonærer iverksetter tiltak, må ha vært til gjennomsyn og akseptert av de andre konsesjonærene, før innrapportering til systemansvarlig. Det må fremgå av en slik gjenopprettingsplan at de øvrige konsesjonærer har gitt aksept for de aktuelle tiltak som beskrives.

Midlertidige gjenopprettingsplaner (fos § 17):

~~Konsesjonærer skal benytte format angitt i Fosweb for innrapportering av midlertidige gjenopprettingsplaner.~~

Informasjon som skal fremgå av midlertidig gjenopprettingsplan samsvarer med innhold for faste gjenopprettingsplaner.

I noen tilfeller vil konsesjonær som er ansvarlig for utarbeidelse av en midlertidig gjenopprettingsplan ikke være identisk med konsesjonær som har søkt driftsstans iht. fos § 17. Systemansvarlig, ved driftstanskontoret, er ansvarlig for å bestemme hvilken konsesjonær som har ansvaret for utarbeidelse av en midlertidig gjenopprettingsplan.

Frister for innrapportering av gjenopprettingsplaner:

Faste gjenopprettingsplaner (fos § 12 første ledd):

Konsesjonærer skal melde inn oppdatert gjenopprettingsplan via Fosweb i henhold til gjeldende format innen 01.01.2021. **Noen aktører har fått utsatt oppstart for innmelding av planer i Fosweb. For disse aktørene vil innmeldingsfrist også være 6 måneder fra løsningen i Fosweb er tilgjengelig. De aktørene dette gjelder vil få egen beskjed om dette.**

For øvrig gjelder følgende frister mht. innrapportering av oppdaterte gjenopprettingsplaner:

- Konsesjonær sin gjenopprettingsplan må oppdateres eller bekreftes som fortsatt gjeldende minimum hvert tredje år
- Konsesjonær sin gjenopprettingsplan må oppdateres og innrapporteres ved:
 - Større endringer i nettbilde/driftsbilde som medfører at eksisterende gjenopprettingsplan ikke lenger er relevant. Eksempler på større endringer er etablering av nye utvekslingspunkter mot tilgrensende konsesjonærer, etablering av større kraftverk med mulighet for separat-drift etc.
 - Ved vesentlig endring i konsesjonær sine områdegrensener mht. eierskap/driftsleder-ansvar som medfører at eksisterende gjenopprettingsplan ikke lenger er relevant (f.eks. ved oppkjøp eller fusjoner av selskap, anleggsoverdragelser av større omfang, etc.)

- Øvrige endringer som medfører at eksisterende gjenopprettingsplan ikke lenger er relevant

Midlertidige gjenopprettingsplaner (fos § 17):

Følgende frister gjelder for innrapportering av midlertidige gjenopprettingsplaner til systemansvarlig:

- Konesjonær må melde inn midlertidig gjenopprettingsplan senest 1 uke før planlagt oppstartsdato for driftsstans (ref. vedtak for godkjent driftsstanssøknad). Konesjonær som er ansvarlig for innrapportering av midlertidig gjenopprettingsplan vil bli informert om dette ansvaret fra systemansvarlig. Enten ifm. systemansvarlig sin varsling om vedtak om godkjent driftsstans, eller etterskuddsvis (ref. årsplanlegging av driftsstanser) via epost eller telefon fra driftsstanskontoret.
- For ikke planlagte driftsstanser (uforutsette hendelser/driftsforstyrrelser) som medfører en N-0 drift som vil vedvare over flere dager, vil systemansvarlig som regel kreve en midlertidig gjenopprettingsplan. Den midlertidige gjenopprettingsplanen er ikke knyttet til anleggsdelen som ved utfall medførte N-0 drift, men derimot for den anleggsdelen som i det nye driftsbildet ved et fremtidig utfall vil medføre avbrudd i strømforsyningen til sluttbrukere. Konesjonær bør snarlig utarbeide og melde inn en midlertidig gjenopprettingsplan til systemansvarlig i etterkant av at nytt midlertidig driftsbilde er etablert.

Systemansvarlig kan, dersom en innsendt plan ikke oppfyller krav til innhold, format eller frister, kreve at konesjonær må revidere gjenopprettingsplanen. Dette kan eksempelvis være dersom planen ikke ansees som reell, dersom innsendte planer fra ulike konesjonærer er i konflikt med hverandre eller dersom planen er i konflikt med andre bestemmelser i fos. Dersom konesjonær ikke etterkommer krav om revisjon av gjenopprettingsplanen vil systemansvarlig melde dette til Reguleringsmyndigheten for energi, som brudd på forskriften.

Syvende ledd

~~Systemansvarlig har etablert en modul i Fosweb for innrapportering av gjenopprettingsplaner. Konesjonær melder inn gjenopprettingsplan iht. format benyttet i Fosweb.~~

Systemansvarlig har etablert en modul i Fosweb for innrapportering av faste gjenopprettingsplaner. Konesjonær melder inn faste gjenopprettingsplaner iht. format benyttet i Fosweb.

Eksisterende innrapporteringsløsning (epost) for midlertidige gjenopprettingsplaner benyttes av konesjonærer, inntil løsning i Fosweb er etablert.

1.2. Retningslinjer for fos § 13 første ledd

Forskriftstekst:

Første ledd:

Konesjonær skal utarbeide og skriftlig rapportere til systemansvarlig plan for å håndtere tvangsmessig utkobling av forbruk. Systemansvarlig fastsetter innhold, format og frister for rapporteringen etter denne paragrafen.

1.2.1. Bakgrunn og begrunnelse for endringer i retningslinjer for fos § 13 første ledd

Systemansvarlig i retningslinjene til fos § 13 første ledd omtalt at fristen for første gangs innrapportering av planer for tvangsmessig i Fosweb er 1.1.2021. Dette var basert på at løsningen ville være klar for bruk fra 1.7.2020. Det har i etterkant vist seg at et mindre utvalg konesjonærer ikke vil

kunne starte innrapportering fra 1.7.2020, grunnet behov for en utvidelse i den tekniske løsningen. Systemansvarlig utsetter derfor innrapporteringsfrist for de konsesjonærene dette gjelder, slik at fristen også for disse blir 6 måneder etter at teknisk løsning er tilgjengelig for bruk. De konsesjonærene dette gjelder vil få informasjon om dette fra systemansvarlig.

Det anses ikke at dette vil ha noen betydelige administrative eller økonomiske konsekvenser for konsesjonærene.

1.2.2. Forslag til oppdaterte retningslinjer for fos § 13 første ledd

Første ledd

Hvem skal utarbeide og innrapportere plan for tvangsmessig utkobling av forbruk:

Anleggskonsesjonærer for anlegg i eller tilknyttet regional- og transmisjonsnett samt alle områdekonsesjonærer skal melde inn plan for tvangsmessig utkobling av forbruk (TUF-plan) til systemansvarlig. Følgende unntak gjelder:

- Kraftprodusenter (med anleggskonsesjon) som ikke har sluttbrukere tilknyttet sine nettanlegg.

Frister og kriterier for innrapportering av TUF-plan

Følgende frister gjelder for innrapportering av oppdaterte TUF-planer inn til systemansvarliges webbaserte rapporteringsportal Fosweb:

- Alle konsesjonærer skal melde inn oppdatert TUF-plan via Fosweb i henhold til gjeldende format innen 01.01.2021. **Noen aktører har fått utsatt oppstart for innmelding av planer i Fosweb. For disse aktørene vil innmeldingsfrist også være 6 måneder fra løsningen i Fosweb er tilgjengelig. De aktørene dette gjelder vil få egen beskjed om dette.**
- Konsesjonær sin TUF plan skal oppdateres eller bekreftes minimum hvert tredje år.
- Konsesjonær sin TUF plan må oppdateres og innrapporteres etter:
 - Større endringer i nettbilde/driftsbilde som medfører at eksisterende TUF plan ikke lenger er relevant. Eksempler på endringer (ikke uttømmende liste) kan være endret forbruk, både med tanke på størrelse, maksimum utetid og type sluttkunde.
 - Ved vesentlige endring i konsesjonær sine områdegrensar med hensyn til eierskap/driftslederansvar, som medfører at eksisterende TUF plan ikke lenger er relevant. Eksempler på dette kan være (ikke uttømmende liste) endret selskapsstruktur, overtakelse og/eller oppkjøp av anlegg eller nedleggelse av virksomhet.
 - Øvrige endringer som medfører at eksisterende TUF plan ikke lenger er relevant.

Innhold og format for TUF-plan

Konsesjonærer skal benytte gjeldende format i Fosweb for innrapportering av TUF-plan.

Følgende informasjon skal fremgå av TUF-planen:

- Kontaktinformasjon.
Telefon og e-post til konsesjonær. Kontaktinformasjon bør være knyttet til organisasjonen, slik at endring i ansattforhold ikke krever oppdatering av TUF plan.
- Plan for TUF på grunn av effektknapphet, ref. fos § 13 annet ledd.
Planen skal vise fordeling av utkobling i henhold til prioritering for 100% av forbruket til egne sluttbrukere. Lastuttak til tilknyttede konsesjonærer skal ikke inngå i TUF-planen. Denne driftssituasjonen vil normalt være varslet noe tid i forkant, og man har derfor hatt mulighet til å forberede utkoblingen, inklusive eventuelt delinger i nettet, i forkant av situasjonen. På grunn

av bedre tid til forberedelser, kan man i denne situasjonen foreta flere utkoblinger med til sammen større volum med mindre samfunnsøkonomiske konsekvenser enn utkoblinger på grunn av driftsforstyrrelser, ref. fos § 13 tredje ledd. For hvert utkoblingstrinn i TUF-planen skal følgende fremgå:

- Størrelse på utkobling av forbruk i MW ved vinter- og sommerlast.
- Stasjon i transmisjonsnettet. Hvilke transformatorstasjoner i transmisjonsnettet vil bli avlastet ved utkoblingen.
- Stasjon i regionalnettet. Hvilke transformatorstasjoner i regionalnettet vil bli avlastet ved utkoblingen.
- Maksimal utetid for forbruk som inngår i utkoblingstrinnet.
- Estimert KILE-kostnad for utkobling av forbruk. I beregning av avbruddskostnader legges til grunn satser og metodikk fastsatt av § 9-2 forskrift om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariffer. Beregningen foretas med utgangspunkt i et ikke varslet avbrudd på 2 timer en mandag i januar fra kl. 06.00. Konesjonærer som har FASIT-programvare (typisk nettselskaper) kan benytte FASIT til å utføre beregningen.
- Plan for TUF på grunn av driftsforstyrrelse, ref. fos § 13 tredje ledd. Ved utkobling på grunn av driftsforstyrrelser er det forventet at utkoblingen må skje i løpet av kort tid. Man kan ikke forvente å få tid til omkoblinger og delinger i stort omfang. Dette kan medføre større samfunnsøkonomiske tap og større omfang av utkobling. TUF plan for utkobling på grunn av driftsforstyrrelser skal vise fordeling av utkobling i henhold til prioritering for 100% av forbruket til egne sluttbrukere for hver hovedinnmating. Dvs. at konsesjonær må etablere en TUF-plan for hver av sine hovedinnmatinger.
 - Med hovedinnmatinger menes de utvekslingspunkt/tilknytningspunkt som en konsesjonær har mot tilgrensende nettkonsesjonærer i transmisjonsnett, regionalnett og/eller distribusjonsnett (eksempelvis stasjon, ledning, feltavgang, etc.).

Lastuttak til tilknyttede konsesjonærer skal ikke inngå i TUF-planen. For de konsesjonærene som har sesongvariasjon i lasten, må TUF-planen gi utkobling ved høy last (vinter) og lav last (sommer). Planen for TUF skal inneholde de samme elementene som beskrevet over for fos § 13 annet ledd.

- Dersom innrapportert TUF-plan avhenger av andre konsesjonærer, skal det spesifiseres hvilke konsesjonærer og bekreftes at nødvendige forhold er avklart mellom konsesjonærene.

Systemansvarlig kan, dersom en innsendt plan ikke oppfyller krav til innhold, format eller frister, kreve at konsesjonær reviderer TUF-planen. Dette kan eksempelvis være dersom TUF-planen ikke ansees som reell, dersom innsendte TUF-planer fra ulike konsesjonærer er i konflikt med hverandre eller dersom planen er i konflikt med andre bestemmelser i fos. Dersom konsesjonær ikke etterkommer krav om revisjon av gjenopprettingsplanen vil systemansvarlig melde dette til Reguleringsmyndigheten for energi, som brudd på forskriften.

Kriterier for prioritering av utkoblingstrinn i en TUF-plan

Systemansvarlig vil så langt det er mulig legge følgende kriterier til grunn for utkobling av forbruk i TUF situasjoner. Konsesjonærer bør derfor legge de samme kriteriene til grunn ved etablering av sine TUF-planer. Listen beskriver prioritert rekkefølge for tvangsmessig utkobling av forbruk.

1. Fleksibelt forbruk, med redusert nettariff.
2. Forbruk hvor avbrudd kun medfører samfunnsøkonomiske konsekvenser. De samfunnsøkonomiske tapene skal begrenses til et minimum.
3. Forbruk hos konsesjonær hvor avbrudd i strømforsyningen er tidskritisk. Det vil si at langvarig utkobling kan forårsake havari av produksjonsutstyr som ikke muliggjør videre drift. Forbruk

hos konsesjonær som ikke er i kategorien tidskritisk vil falle inn under trinn 2 i utkoblingsrekkefølgen.

4. Forsyning til forbruk som ivaretar liv og helse.

Områdevise TUF-planer for systemansvarlig

De innmeldte TUF-planene fra konsesjonærene benyttes i de områdevisе TUF-planene til systemansvarlig. For hvert område setter systemansvarlig opp en oversikt over tilgjengelig effekt for TUF og mulig maksimal varighet for utkobling. I denne områdevisе TUF-planen vil utkoblingene være sortert ut fra kriteriene beskrevet ovenfor. Hvert område bestemmes av naturlige delingspunkt i transmisjonsnettet og i underligg